

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1-5

Dávno jsou pryč doby, kdy byla zvířata uctívána za to, že lidem poskytla potravu a oblečení. V tomto moderním světě, kde vládnu peníze, byla zvířata ponížena na věci, a tak se s nimi i zachází. Ptáte se, jak je možné považovat živou bytost, jako jsem já nebo vy, za věc? Zcela legálně, alespoň dle zákona.

Dnes téměř v každém obchodě s potravinami můžete koupit králíka. Jistě vás potěší roztomilý králíček s mrkvičkou, který se na vás usmívá z obalu a vyvolává ve vás příjemný pocit. Skutečný význam takového obrázku je však oklamat zákazníka. Žádný šťastný králíček se totiž v igelitovém pytlíku neukrývá. Je to pouhý obchodní trik! Ve skutečnosti jde o mrtvolu týraného a poníženého zvířete, které do své smrti muselo žít v nelidských podmínkách velkochovu, kde život nemá cenu větší, než jaká je uvedena na etiketě konečného výrobku. I samotná přítomnost mrkvičky na obrázku je naprosto **absurdní**, protože králíci ve velkochovu nikdy zeleninu nespátrí.

(www.kralici.cz, upraveno) [35]

1 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu a je pravdivé (A), nebo nepravdivé (N).

max. 2 body

- 1.1 Lidé v minulosti využívali zvířata pouze jako zdroj potravy.
1.2 Obrázek na obalu (králíček s mrkvičkou) je kýč.
1.3 Cena na etiketě výrobku označuje finanční náklady spojené s chovem králíků.
1.4 Králíci se prodávají v igelitových obalech.

A	N
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

6

2 Určete, které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje záměr celého výchozího textu.

1 bod

- A Text varuje před nákupem předraženého králíčího masa.
B Text upozorňuje na špatné podmínky chovu zvířat ve velkochovech.
C Text kritizuje obchody za to, že prodávají králíky z velkochovů.
D Text odůvodňuje nutnost chovu zvířat ve velkochovech.

6.5

3 Vyberte, která z následujících možností nabízí vhodnou náhradu za slovo **absurdní**. (posuzované slovo je ve výchozím textu zvýrazněno)

1 bod

- A nesnesitelná
B vymyšlená
C nesmyslná
D přesná

6

4 Určete, které z následujících slov je **antonymem** ke slovu **nelidských**. (posuzované slovo je ve výchozím textu podtrženo)

1 bod

- A brutální
B humánní
C běžný
D surový

6

5 Rozhodněte, ke kterému z následujících funkčních stylů lze přiřadit výchozí text.

1 bod

- A administrativní styl
B odborný styl
C umělecký styl
D publicistický styl

5.4

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 6-9

1. Já vám nemám tyhle lidi rád, co se nechtěj a neuměj smát. Řekněte mi, má to smysl, takhle si **kabonit** mysl, vždyť si člověk může brát příklad ze zvířat.

2. Dejme tomu **** co má práce s obouváním, než se oběda dočká, začne se zouváním.

3. Na každou totiž nožku má ponožku v botě vložku, a stačí bláta trošku, prošoupe rohožku.

4. Ta snad má právo mít k zoufalství vlohy, co to jen musí být, když ji rozbolej nohy.

(vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden) [36]

6 Rozhodněte, kterým vhodným synonymem lze nahradit zvýrazněné slovo **kabonit** ve výchozím textu.

1 bod

- A rozjasnit
B zpestřit
C rozšířit
D zamračit

6

7 Určete, které slovo patří na vynechané místo (****) ve výchozím textu.

1 bod

Do záznamového archu запиšte odpověď celým slovem.

6

8 Ve výchozím textu jsou připisovány lidské vlastnosti neživým věcem či nižším organismům. Rozhodněte, jak se toto obrazné pojmenování nazývá.

1 bod

- A přirovnání
B personifikace
C animizace
D metonymie

6.4

9 Rozhodněte, kterému funkčnímu stylu odpovídá výchozí text.

1 bod

- A administrativní styl
B odborný styl
C umělecký styl
D prostěsdělovací styl

5.4

10 Ve které z následujících pasáží výchozího textu vypravěč přímo navazuje kontakt se čtenářem?

1 bod

- A vždyť si člověk může brát příklad ze zvířat
B co má práce s obouváním
C Ta snad má právo mít k zoufalství vlohy
D Řekněte mi, má to smysl

5.1

11 Jaký typ rýmu se vyskytuje ve 4. sloce výchozího textu?

1 bod

6.5

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 12–18

V říjnu 1841 položil pan Rad na prostřený kuchyňský stůl bedničku a s tajuplným úsměvem řekl: „Drahá, konečně jsem ti splnil přání.“ V bedničce bylo prvních 300 bílých a růžových kostek řepného cukru. Rad je vylisoval zařízením, které sám sestrojil. Zrodil se vynález, jehož praktické využití znal brzy celý svět.

23. ledna 1843 dostal Jakub Kryštof Rad na svůj vynález privilegium. 3. října téhož roku je prodal rafinerii za 12 tisíc zlatých. Tehdy to byla **slušná** hromádka peněz. O měsíc později se objevil kostkový cukr z Dačic poprvé na trhu ve Vídni. Balíček obsahující jednu českou libru (514 gramů) růžových nebo bílých kostek o rozměrech půl na tři čtvrtě anglického palce nesl nápis „Čajový cukr“. Prodával se za čtyři krejcarý vídeňské měny, což byl jeden zlatý a 50 krejcarů měny české. Na patentu uděleném Radovu vynálezu bylo nadepsáno datum 9. duben 1844. Koncesi **záhy** zakoupilo Prusko, Sasko, Bavorsko a Švýcarsko, přidala se Anglie a pak i cukrovar ve Zbraslavi u Prahy. Zdokonalenou formu Radova principu používají rafinerie cukru po celém světě dodnes.

Dačická rafinerie svým kostkovým cukrem brzy proslula. J. K. Rad své zkušenosti publikoval roku 1845 v rakouském encyklopedickém časopise. Vynesly mu uznání v odborných kruzích. On ani nikdo jiný však nedokázal poručit přírodě. Na Dačicku a v blízkém okolí se cukrové řepě skutečně nedařilo. Drahá doprava ze vzdálených pěstitelských oblastí stále ztenčovala zisky rafinerie. Pokladna nakonec zůstala docela prázdná. Rad odešel roku 1846 do Vídně, kde 13. října 1871, v dvaasedmdesáti letech zemřel.

Výroba kostkového cukru v Dačicích trvala pouhých devět let. Roku 1852 byla úpadková rafinerie zrušena. Radovo autorství vynálezu kostkového cukru bylo záhy zapomenuto. Téměř šest příštích desetiletí byl považován za „otce“ sladké kostky kdekdo. Teprve ve 30. letech **našeho věku** prokázal historik cukrovarnictví R. E. Grottkas naprostou nepopíratelnost Radova prvenství.

(www.czech.republic.cz, upraveno) [37]

12 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo neodpovídá (N).

max. 2 body

- 12.1 Kostkový cukr se vyráběl v rafinerii v Dačicích v letech 1843–1852.
 12.2 Příčinou ukončení výroby kostkového cukru v Dačicích byla výstavba konkurenčních rafinerií v Prusku, Bavorsku, Sasku a Švýcarsku.
 12.3 Vídeňská měna byla silnější než měna česká.
 12.4 J. K. Rad prodal lisy na výrobu kostkového cukru za 12 tisíc zlatých.

A N
☐ ☐
☐ ☐
☐ ☐
☐ ☐

6.5

13 Určete, která z následujících možností obsahuje pouze výčet peněžních jednotek uvedených ve výchozím textu.

1 bod

- A libra, krejcar
 B krejcar, zlatý
 C zlatý, libra
 D libra, palec

6

14 Rozhodněte, které z následujících slov má ve výchozím textu přenesený význam. (Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu podtržena.)

1 bod

- A nepopíratelnost
 B kruhy
 C privilegium
 D zisk

6.4

15 Určete, kterým z následujících přídavných jmen lze nejlépe nahradit zvýrazněné slovo **slušná** ve výchozím textu, aby smysl sdělení zůstal zachován.

1 bod

- A nevelká
 B omračující
 C značná
 D zasloužená

6

16 Rozhodněte, která z následujících možností (A–D) obsahuje pouze slovesné tvary.

1 bod

- A nedařilo se, bylo zapomenuto, obsahující, zrodil se
 B bylo nadepsáno, byla zrušena, bylo zapomenuto, prodával se
 C uděleném, byl považován, nesl, byla zrušena
 D obsahující, bylo zapomenuto, bylo nadepsáno, byla zrušena

4.1

17 Kterým výrazem lze nahradit slovo **záhy** (slovo je v textu zvýrazněno) tak, aby zůstal zachován smysl sdělení?

1 bod

- A předtím
 B brzy poté
 C co nejdříve
 D po dlouhé době

6

18 O kterém století se ve výchozím textu píše jako o **našem věku** (v textu zvýrazněno)?

1 bod

- A 18. století
 B 19. století
 C 20. století
 D 21. století

6

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–20

Bubínky promenádního orchestru netrpělivě vyhlašují zahájení, do ulic vtrhnou armády mažoretek a za nimi čínská **džunka**, na které se natřásá tanečnice v citrónové sukni. Fascinující dvacetidenní party začíná. Obří ovocné plastiky, citrusové pyramidy i pojízdná obří fontána plná pomerančového džusu – to jsou každoroční doplňky tohoto svátku. Rušná slavnostní nálada doznívá vždy večer při toulkách starým Mentonem oblečeným do okrových fasád.

(Koktejl, Š. Strouhalová: Když Francouzi dávají zimě adieu) [38]

19 Určete, které z tvrzení nejlépe vystihuje záměr celého výchozího textu.

1 bod

- A text je popisem svátku citrónů, který se koná jednou za deset let
 B text je popisem svátku citrusových plodů
 C text je popisem finálového průvodu svátku citrusových plodů
 D text je popisem zahájení dvoudenního svátku citrusových plodů

6

20 Rozhodněte podle indicií ve výchozím textu, jaký význam nejspíše odpovídá slovu džunka.

1 bod

- A silnice
 B speciální pobřežní plachetnice
 C druh šelmy žijící v Číně
 D skupina čínských vojáků

6

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 21–26

Kozlíček běhal, až jednou zaběhl do carské zahrady. Lidé ho spatřili a pověděli carovi: „V zahradě u nás je kozlíček, drží jej na páse panna. Je velmi krásná.“ Car poručil, aby se jí zeptali, co je zač. „Tak a tak,“ odpověděla Helenka, „byl car a carová, zemřeli a my děti po nich zůstaly: já carevna a tuhle můj bratříček carevič; i nemohl se přemoci, napil se vody a stal se kozlíčkem.“

Lidé vyřídili to všechno carovi, car dal Helenku k sobě zavolat, zalíbila se mu a vzal si ji za manželku. Kozlíček zůstal s nimi, běhal po zahradě a jedl i pil s carem i s carovou. Jednou jel car na lov. Zatím přišla čarodějnice a carové udělala; Helenka **onemocněla**, zhubeněla a zbledla. Car se vrátil a ptal se carové: „Což nějak **stůněš**?“ „**Ano, churavím**,“ odpověděla carová. Druhého dne jel car opět na lov. Helenka stonala. Přišla k ní čarodějnice a řekla: „Chceš-li, vyléčím tě; chod tam a tam k moři po tolik dní zrána a pij tam vodu.“

Carová poslechla a za svítání šla k moři, a čarodějnice tam už na ni čekala, chopila ji, na krk jí přivázala kámen a vhodila ji do moře. Helenka padla ke dnu; kozlíček přiběhl a žalostně plakal. A čarodějnice změnila se v carovou a šla do dvorce.

(K. J. Erben: Pohádková kytice, pohádka Carevič kozlíček, upraveno) [39]

- 21 Rozhodněte, zda jsou následující sdělení (21.1–21.4) v souladu s výchozím textem (A), nebo nikoliv (N).**

max. 2 body

- 21.1 V textu se hovoří o dvou carech.
21.2 Manželka cara se nazývá carevna.
21.3 Helenka a kozlíček byli sirotci.
21.4 Kozlíček byl švagrem Helenčina manžela.

A	N
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

6

- 22 Napište, v jakém vzájemném významovém vztahu jsou slova onemocnět, stonat a churavět ve výchozím textu.**

1 bod
5.2

- 23 Najděte ve výchozím textu příslovečné spřežky a napište je.**

2 body
2.5

- 24 Rozhodněte, která z nabídek (A–D) nejpřesněji vystihuje chování čarodějnice podle výchozího textu.**

1 bod
6

- A Čarodějnice byla závistivá.
B Čarodějnice byla chamtivá.
C Čarodějnice byla zlá.
D Čarodějnice byla lstivá.

- 25 Označte, zda jsou následující sdělení (25.1–25.4) o podtržených slovech z výchozího textu pravdivá (A), nebo nikoliv (N).**

max. 2 body

- 25.1 Aby je spojka podřadicí.
25.2 Co je spojka.
25.3 Ano je částice.
25.4 Svítání je sloveso.

A	N
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

2.4 2.5

- 26 Vysvětlete, jak v kontextu výchozího textu rozumíte následující formulaci: „Zatím přišla čarodějnice a carové udělala.“**

1 bod
6